

VRHOVNO SODIŠČE
REPUBLIKE SLOVENIJE

Evidenčna številka: VS00028590

Datum odločbe: 25.07.2019

Opravična številka II.stopnje: VSL Sodba II Cp 2102/2017

Senat: mag. Rudi Štravs (preds.), mag. Nina Betetto (poroč.), dr. Ana Božič Penko, Karmen Iglič Stroligo, Tomaž Pavčnik

Področje: CIVILNO PROCESNO PRAVO - ODŠKODNINSKO PRAVO

Institut: povrnitev nepremoženjske škode - duševne bolečine zaradi kršitve osebnostne pravice - razžalitev dobrega imena in časti v medijih - lastnik gospodarske družbe - relativno javna osebnost - odškodninska odgovornost - kršitev novinarske etike - revizija kot prepis pritožbe - zavrnitev revizije - dovoljenost revizije zoper sklep o stroških postopka - nedovoljenost revizije - zavrženje revizije

Zveza: OZ člen 177. ZPP člen 128, 128/5, 166, 166/1, 367, 370, 377, 384, 384/1. ZMed člen 6

Jedro

Ponavljjanje (oziroma izrecen prepis) pritožbenih navedb, na katere je že pravilno odgovorilo pritožbeno sodišče, še v revizijskem postopku, ne da bi revident pojasnil, zakaj naj bi bil odgovor pritožbenega sodišča napačen, pomeni neustrezen poskus dostopa do Vrhovnega sodišča.

Izrek

I. Revizija zoper sklep o stroških se zavrže.

II. Sicer se revizija zavrne.

III. Tožnik mora v 15 dneh od vročitve te sodbe povrniti toženki stroške revizijskega odgovora v znesku 1.485,96 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki tečejo od prvega naslednjega dne po izteku roka za izpolnitev obveznosti, določenega v tej točki izreka, do plačila.

Obrazložitev

Dosedanji potek postopka

1. Tožnik je od toženke zahteval plačilo odškodnine zaradi pretrpljenih duševnih bolečin zaradi kršitve

osebnostnih pravic, razžalitve časti in dobrega imena. Navajal je, da je toženka v obdobju med 10. 5. 2013 in 22. 5. 2013 v svojih medijih objavila več prispevkov, v katerih je navajala, da se tožniku očitajo davčne zatajitve in sklepanje fiktivnih poslov ter da se zoper njega vodi kazenski postopek. Za navedene neresnične trditve toženka ni pridobila nobenih dokazov niti si ni prizadevala pridobiti izjave tožnika, zato je kršila določbe Novinarskega kodeksa in Zakona o medijih (v nadaljevanju ZMed).

2. Sodišče prve stopnje zavrnilo zahtevek tožnika za plačilo odškodnine v višini 5.000.000,00 EUR in zahtevek za objavo opravičila za objavljene prispevke na radiu A., televiziji B. in multimedijem portalu C. (I. točka izreka). Sklenilo je, da mora tožnik tožencu povrniti stroške pravnega postopka (II. točka izreka).

3. Sodišče druge stopnje je pritožbi delno ugodilo in izpodbijano sodbo v II. točki izreka spremenilo tako, da je tožniku naložilo plačilo stroškov postopka v višini 3.995,34 EUR; sicer je pritožbo zavrnilo in v nespremenjenem delu potrdilo sodbo sodišča prve stopnje (I. točka izreka). Odločilo je tudi o stroških pritožbenega postopka (II. točka izreka).

4. Tožnik zoper sodbo sodišča druge stopnje vlaga revizijo. Uveljavlja zmotno uporabo materialnega prava in kršitev pravil pravnega postopka. Vrhovnemu sodišču predlaga, naj reviziji ugotovi, da sodbo sodišča druge stopnje pa razveljavi in mu zadevo vrne v novo sojenje. Priglašuje stroške revizijskega postopka.

5. Revizija tožnika je bila vročena toženki, ki predlaga, naj jo Vrhovno sodišče zavrže oziroma zavrne in potrdi sodbo sodišča druge stopnje. Priglašuje stroške revizijskega postopka.

Glede uporabe Zakona o pravnem postopku (v nadaljevanju ZPP)

6. Sodba sodišča prve stopnje je bila izdana pred 14. 9. 2017, to je pred začetkom uporabe Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravnem postopku (Ur. l. RS, št. 10/2017; v nadaljevanju ZPP-E). Zato se je postopek pred Vrhovnim sodiščem na podlagi prvega odstavka 125. člena ZPP-E nadaljeval po določbah ZPP, ki se uporabljajo do začetka uporabe ZPP-E.

Ugotovljeno dejansko stanje

7. Iz dejanskih ugotovitev sodišč druge in prve stopnje, na katere je revizijsko sodišče vezano (tretji odstavek 370. člena ZPP), izhaja:

- tožnik je bil edini družbenik in direktor družbe D., d. o. o., ki je bila v spornem obdobju glede na javno dostopne podatke Davčne uprave Republike Slovenije (v nadaljevanju DURS, sedaj Finančne uprave Republike Slovenije - FURS) največji davčni dolжник v državi;

- toženka je o tožniku kot edinemu družbeniku in direktorju družbe D., d. o. o., objavila več prispevkov v svojih medijih: 10. 5. 2013 je na B. objavila prispevek novinarke E. E. z naslovom "Davčni dolžniki", 15. 5. 2013 je objavila dva prispevka o tožniku ("F. ne daje izjav" in "G. o davkih"), 22. 5. 2013 pa je objavila prispevke z naslovi: "Predobravnavni narok za ustanovitelja D.", "F. na sodišču" in "F. ni priznal krivde";

- pred objavo spornih člankov so o tožniku na bolj neposreden način že pisali tudi drugi mediji;

- sporni članki ne razkrivajo nobenih osebnih podatkov o tožniku in njegovem zasebnem življenju.

Razlogi sodišč nižjih stopenj

8. Sodišče prve stopnje je zaključilo, da predpostavke odškodninske odgovornosti niso podane, zato je zahtevek zavrnilo. Ugotovilo je, da je tožnik kot gospodarstvenik ter edini lastnik in direktor družbe D., d. o. o., relativno znana javna osebnost, o kateri so pred objavo spornih člankov na bolj neposreden način že poročali tudi drugi mediji. Ker gre za informacije o največjih davčnih dolžnikih in o storitvi kaznivih dejanj, ki vplivajo na proračunska sredstva, je javni interes za novinarsko poročanje nedvomno izkazan. V medijskih objavah toženke ni bila nikoli izražena trditev, da je tožnik očitana kazniva dejanja storil. Jasno je bilo izraženo, da poteka predobravnavni narok in da se tožnik zagovarja kot nedolžen, s čimer je bilo povprečnemu bralcu podano jasno sporočilo, da bo o krivdi tožnika odločalo sodišče. Objave so bile korektne: nanašale so se na konkretna dejstva v zvezi s kaznivimi dejanji, ki jih je tožniku očitano Okrožno državno tožilstvo v Ljubljani po pravnomočni obtožnici, ter na podatke, ki so bili povzeti iz javno objavljenih podatkov DURS. Tudi naroki v kazenskih zadevah so javni, zato je o dogajanju na njih dopustno poročati. Kršitve Novinarskega kodeksa niso podane, saj je toženka ravnala s profesionalno skrbnostjo in spoštovala določbo 6. člena ZMed. Z ničemer ni posegla v osebnost in dostojanstvo tožnika. Novinarji toženke tožnika niso označili kot goljufa ali prevaranta, prav tako pa so korektno povzeli tudi njegovo izjavo, da dogajanja ne bo kometiral. Protipravnost ravnanja zato ni podana, prav tako pa ni izkazana niti vzročna zveza med težavami, ki jih navaja tožnik, in ravnanjem toženke. Iz v dokaz priloženega izvida namreč izhaja, da je tožnik imel težave že pred obravnavanimi medijskimi izjavami.

9. Sodišče druge stopnje je zavrnilo očitke tožnika glede neveljavnosti pooblastilnega razmerja med toženko in njenim pooblaščenecem. Pooblastilo je namreč lastnoročno podpisano in opremljeno z žigom, prav tako pa je bilo predloženo pravočasno. Ker je bil tožnikov zahtevek zavrnjen že po temelju, je bila izvedba dokaza z izvedencem psihiatrične stroke (ki bi ugotavljal obseg nastale škode) nepotrebna, zato je bil ta dokazni predlog pravilno zavrnjen. Neutemeljeni so tudi očitki o pristranskosti Okrožnega sodišča v Ljubljani; ti kažejo na splošno nezadovoljstvo tožnika z dejstvom, da se pred tem sodiščem vodi več postopkov, v katerih je udeležen. Tudi materialnopravni zaključek sodišča prve stopnje, da je toženka pri poročanju ravnala korektno in s profesionalno novinarsko skrbnostjo, je pravilen in ustrezno argumentiran. Poročanje o davčnih dolžnikih pomeni poročanje o področju, glede katerega obstaja interes širše javnosti, poleg tega pa so tako podatki o največjih davčnih dolžnikih kot tudi podatki o razpisu predobravnavnega naroka in njegovem teku javni. Usmeritev pozornosti k tožniku kot edinemu družbeniku in direktorju je v primerih, kot je obravnavani, logična in utemeljena.

Jedro revizijskih navedb

10. Revident navaja, da pooblaščenec toženke ni imel veljavnega pooblastila za zastopanje, zato je podana kršitev iz 11. točke drugega odstavka 339. člena ZPP. Iz priloženega pooblastila ni razvidno niti, kdo ga je podpisal (identifikacija podpisa), niti ali ga je sploh podpisal zakoniti zastopnik toženke (ni izkazano upravičenje za zastopanje). Ker pooblastilno razmerje ni bilo veljavno, niso veljavna tudi nadaljnja procesna dejanja. Tudi odgovor na tožbo ni bil lastnoročno podpisan na način, da bi bila mogoča identifikacija podpisnika (pooblaščenca toženke), zato je odgovor na tožbo kot nepopoln treba zavreči. Sodišču očita pristranskost - pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani je namreč v teku več zadev, v katerih je tožnik udeležen kot stranka, zato je očitno, da je nemogoče soditi objektivno, ker so razpravljajoči sodniki okuženi iz predhodnih sporov. To pa je razlog za nujno delegacijo po 66. členu ZPP. Tožniku sodišče prve stopnje ni dalo ustreznega opozorila po 12. členu ZPP, da bi moral takoj grajati bistvene kršitve določb pravnega postopka v zvezi z zavrnitvijo dokaznih predlogov in pristranskostjo sodišča. Prereka zavrnitev izvedbe dokaza za pridobitev izvedenskega mnenja izvedenca psihiatrične stroke, s čimer je sodišče prve stopnje

podalo nedovoljeno vnaprejšnjo dokazno oceno, pa tudi zavrnitev drugih dokazov, ki bi pripomogli k ugotovitvi, da je tožniku nastala škoda. Navaja, da je toženka kršila Novinarski kodeks v več členih in 6. člen ZMed, saj je bil njen namen špekulativno poročanje in s tem povezano pridobivanje dobička, javni linč in populizem. Toženka ni navedla nobenih dokazov, objavljeni prispevki pa so tožnika grobo prizadeli in razžalili. Poročanje toženke je bilo senzacionalistično in je javnosti razkrivalo tožnikovo zasebnost. Od objave medijskih prispevkov toženke se o tožniku govori kot o goljufu in prevarantu, brez tega poročanja pa širši javnosti sploh ne bi bil poznan. Podane so vse predpostavke odškodninske odgovornosti: protipravnost ravnanja toženke kot tudi vzročna zveza, krivda in škoda. Njegovo življenje se je spremenilo, v družbi je postal zasovražen. Prepoznavajo ga kot državnega dolžnika, kar vpliva tudi na njegovo poslovno delovanje. Zaradi vsega tega trpi duševne bolečine. Da ni davčni dolžnik, izhaja tudi iz poročila z dne 15. 1. 2018. Napačen ter v nasprotju z ZPP in Odvetniško tarifo je tudi izračun stroškov pravnega postopka, ki jih mora tožnik plačati toženki.

Povzetek odgovora na revizijo

11. Toženka meni, da je revizijo tožnika potrebno zavreči oziroma zavrniti. Pooblastilo za zastopanje je popolno, toženka pa v odgovoru dodatno izjavlja, da priznava veljavnost vseh pravnih dejanj, ki jih je opravil njen nekdanji pooblaščenec. Tudi vloge so, kot je to ustaljena praksa med odvetniki, podpisane na prvi strani. Sicer pa je tudi pooblastilo tožnika za vložitev revizije nepopolno, zato je revizijo treba zavreči. Dvomu v pristranskost sojenja, ki je sicer nekonkretiziran, je v prvi vrsti namenjen institut izločitve, ne pa revizija. Očitek kršitve 12. člena ZPP je neutemeljen, saj je iz vlog tožnika mogoče razbrati, da pozna procesno pravo. Zmotna in nepopolna ugotovitev dejanskega stanja ni dovoljen razlog za vložitev revizije. Presoja protipravnosti ravnanja je pravilna, saj izjave njenih novinarjev niso bile niti pretirane niti žaljive (opozori na odločbe Ustavnega sodišča). Odločitev o stroških je pravilna, zahteva tožnika za povračilo revizijskih stroškov je nekonkretizirana.

Presoja dovoljenosti in utemeljenosti revizije

12. Revizija delno ni dovoljena, delno pa ni utemeljena.

13. Revident je uveljavljal tudi kršitev določb pravnega postopka v zvezi z napačnim izračunom stroškov pravnega postopka. Odločba o stroških postopka ima vselej pravno naravo sklepa (peti odstavek 128. člena ZPP). To velja tudi za primer, ko je izrek o stroških vsebovan v sodbi, s katero je odločeno o glavni stvari (prvi odstavek 166. člena ZPP). Dovoljenost revizije zoper sklep se presoja po določbah 384. člena ZPP, po katerih lahko stranke vložijo revizijo le zoper tisti del sklepa sodišča druge stopnje, s katerim je bil postopek pravnomočno končan (prvi odstavek 384. člena ZPP). V obravnavani zadevi se je postopek med pravnima strankama končal s pravnomočno sodbo pritožbenega sodišča. Njen sestavni del je tudi izrek o stroških. Odločitev o povrnitvi stroškov je torej le akcesorne narave in je odvisna od odločitve o sporu in s tem v zvezi od uspeha posamezne stranke v njem. Ker torej sklep o stroških ni sklep, s katerim se je postopek pravnomočno končal, revizija zoper tak sklep ni dovoljena,¹ zato jo je revizijsko sodišče na podlagi 377. člena ZPP v tem delu zavrglo (I. točka izreka).

14. V preostanku revizija ni utemeljena.

15. Revizijsko sodišče ugotavlja, da revizija pretežno pomeni prepis tožnikovih pritožbenih navedb po metodi "copy - paste". Ker je revizija samostojno in izredno pravno sredstvo, uperjeno zoper sodbo sodišča druge stopnje, je treba v njej obrazloženo in konkretizirano izpodbijati predvsem razloge te sodbe. Ponavljanje

(oziroma izrecen prepis) pritožbenih navedb, na katere je že pravilno odgovorilo pritožbeno sodišče, še v revizijskem postopku, ne da bi revident pojasnil, zakaj naj bi bil odgovor pritožbenega sodišča napačen, pomeni neustrezen poskus dostopa do Vrhovnega sodišča.² Takih pojasnil tožnik ni podal, zato z revizijo ne more uspeti.³ Vrhovno sodišče namreč ni le tretja instanca, ki bi ponovno presojala vse pritožbene navedbe, temveč v skladu s svojo ustavno vlogo kot najvišje sodišče v državi sprejema stališča o pomembnih pravnih vprašanjih in s tem soustvarja pravo. Revizijo zato obravnava le v tistem delu, ki revizijske razloge uveljavlja obrazloženo v odnosu do izpodbijane sodbe. Del, ki je dobeseden ali smiseln prepis pritožbe in ne polemizira s konkretnimi odgovori pritožbenega sodišča na pritožbo, temu standardu ne zadosti. Revizijsko sodišče se zato ne bo opredeljevalo do revizijskih navedb glede: odsotnosti upravičenja za zastopanje, nepopolnosti vlog, pristranskosti sodišča, odsotnosti opozorila tožniku po 12. členu ZPP, zavrnitve dokaznih predlogov in protipravnosti kot elementa odškodninske odgovornosti toženke. Ti očitki so namreč iz pritožbe v celoti in dobesedno prepisani, na njih pa je tožniku obširno in ustrezno odgovorilo že pritožbeno sodišče v točkah 5 do 12 obrazložitve izpodbijane sodbe.

16. V reviziji dodatno izpostavljena sta le pavšalni očitek o izpolnjenosti vseh predpostavk odškodninske odgovornosti (tudi vzročne zveze, krivde in škode) in trditev, da se je življenje tožnika zaradi obravnavanega poročanja toženke spremenilo tako na poslovnem kot tudi na zasebnem področju. A ker je materialnopravni zaključek sodišč nižjih stopenj, da protipravnost ravnanja toženke ni podana, pravilen,⁴ in ker morajo biti za utemeljenost odškodninskega zahtevka kumulativno izpolnjene vse predpostavke odškodninske odgovornosti, je razpravljanje o krivdi, vzročni zvezi in škodi za presojo utemeljenosti zahtevka nepotrebno.

17. Razlogi, zaradi katerih je bila revizija vložena, po povedanem niso podani, zato jo je Vrhovno sodišče na podlagi 378. člena ZPP kot neutemeljeno zavrnilo (II. točka izreka).

Odločitev o stroških

18. Če sodišče zavrne pravno sredstvo, odloči tudi o stroških, ki so nastali med postopkom v zvezi z njim (prvi odstavek 165. člena ZPP). Odločitev o stroških revizijskega postopka tožnika je vsebovana v odločitvi o glavni stvari in je posledica njegovega neuspeha z izrednim pravnim sredstvom (154. člen ZPP).

19. Tožnik mora toženki povrniti stroške revizijskega odgovora (III. točka izreka). Ob upoštevanju revizijsko sporne vrednosti in vloženega stroškovnika toženke je Vrhovno sodišče kot revizijske stroške toženki priznalo (zahtevanih) 2.000 točk za odgovor na revizijo in 30 točk za plačilo materialnih stroškov (11. člen Odvetniške tarife), kar upošteva vrednost točke 0,60 EUR in 22 % DDV, skupno znaša 1.485,96 EUR.

¹ Tako Vrhovno sodišče v odločbah: II Ips 358/52017 z dne 12. 4. 2018, II Ips 263/2005 z dne 10. 11. 2005, II Ips 68/2003 z dne 8. 5. 2003, II Ips 609/2000 z dne 7. 2. 2001 idr.

² Tako Vrhovno sodišče v sodbi in sklepu II Ips 71/2017 z dne 18. 10. 2018.

³ Tako Vrhovno sodišče v odločbah II Ips 130/2018 z dne 19. 7. 2018 in II Ips 123/2016 z dne 23. 3. 2018.

⁴ Potrdilo z dne 15. 1. 2018 na presojo protipravnosti ravnanja toženke nima vpliva. Iz dejanskih ugotovitev namreč izhaja, da je toženka poročala o dejstvih, ki so bila javno objavljena, poročala pa je na način, ki je skladen z Novinarskim kodeksom in ZMed.